

ის უმოკლესად იქნება და ბევრი დროც დაკარგა. ორატორი ადასტურებს, რომ მთელ რუსეთს საბოლოო სურვილი აქვს მტერს ეგვიფოს; ომი არ შეიძლება გათავდეს განამდევ, სანამ გერმანია სრულიად არ განადგურდება და სლავიანები ამათ არ იდღესასწაულებენ; ამისათვის კი საჭიროა ბეჭდვითი სიტყვის თავისუფლება, შემოსავლის კვალიანზე გადასახადების შემოღება და ყველაზე უფრო უმთავრესი—ამა თუ იმ ფორმაში სახალხო წარმომადგენლების დანიშნვა მინისტრთა პასუხისმგებლობა.

გვგავლია ოპის მდგომარეობას ახასიათებს ერთი სიტყვათა: „გვგავლია თოვნიანი და ყუბარები“. მტერი გვგავლიან ჩვენ შხოლოდ ყუბმარების სიმრავლის წყალობით. ამბობენ, რომ სახმედრო მასალის დამზადების საქმეში ვიღაც უპასუხისმგებლო პირებია არჩეული, მაგრამ ხელშეწყობის წინაშე უპასუხისმგებლო პირები არ უნდა არსებობდნენ. ხალხს რომ თავის დროზე სკოდნოდა სიმართლე, დღეს მტერი ვარავთან, ლიუბლინთან, კოვნოსთან და რიგასთან არ იქნებოდა. ორატორი უბრუნდება შინაურ კიბეებს და ამბობს, რომ ყველაფერი ძველმდებრათაა. როგორც ათასი წ. წინათ—ქონების სიუხვესთან ერთად არ იყო წესრიგი, ისე ახლაც რომ ადგილობრივი დამწესებულებანი, ერობანი და ქალაქები არ მოგვეშველებოდა, მცხოვრებნი შიმშილით ამოინოცებოდნენ—ორატორი ეხება გერმანელთა ვაჭრობას რუსეთში და ამბობს, რომ იგი მტრის იარაღზე უფრო საშიშია. ჩვენ დღევანდელის ვერ შევადგინოთ, ჩვენი მეტოქე სახელმწიფოთა ქვეშევრდომნი აქედან ავგეყარა. გერმანულ მიწათმფლობელობის ლიკვიდაციის შესახებ ორი თებერვლის კანონი ხეირობად არ ტარდება. აღმინისტრაციის და მრეწველობაში რავალი გერმანელებია.

ჯავაროვია. მუსულმანთა ფრაქციის სახელით აცხადებს, რომ რუსეთში რიცხვით მუსულმანებს მეორე ადგილი უკავიათ და სურვილის გამოსთქვამს, რათა მოისპოს ისეთი დამოკიდებულება, რომელიც არსებობს ბათუმისა და ყარსის ოლქებში.

მანკოვის აზრით ომი ბოლომდე უნდა მივიყვანოთ. ამ აზრის არიან საფრანგეთისა და ინგლისის სოციალისტებიც ამისვე იტყოდნენ რუსეთის მეშუბიც, რომ მათ შეძლებდა ქონდნენ, მაგრამ მუშებს პრესა არა აქვთ, რომ თავისუფლად გამოთქვან თავისი აზრი, დახურულია მუსათა საზოგადოებებიც.

პაპაჯანოვი სომხების სახელით გამოცხადებს, რომ სომხები არავითარ მსხვერ-

ვლს არ მოერიდებიან, რომ რუსეთში გაიმარჯვონ. საუბედუროთ ადგილობრივი მთავრობა სომხების შესახებ განაგრძობს ძველ პოლიტიკას. არაფერი არ გაკეთებულა ერობის შამოლების შესახებ, მიუხედავად ამისა, სომხები თავის მოვალეობას ასრულებენ და იმედი აქვთ, რომ რუსეთის გამარჯვებით ოსმალეთის სომხეთი განთავისუფლდება ოსმალეთის უღლიდან.

გოლდმანი ამბობს რომ ლატვიებმა უკვე სიტყვიანა დაქმით დამატკიცეს თავისი ერთგულება, რომ მათ შეადგინეს მოხალისეთა რაზმები და ისინი შხოლოდ მაშინ დაქრინდებიან, როდესაც რუსეთი გამარჯვებული გამოვა ამ ომიდან. ლატვიები არ მოვილიან ბრწყინვალე მომავლის ბერლინის სასახლიდან ან გერმანიის რეზიდენციიდან. ისინი ელიან მას ცარსკოე სელოდან და სახელმწიფო სათათბიროდან. ორატორს მოყვას მავალითები გერმ. ბარონების ცუდი მოქმედებისა. უნდა აღვნიშნოთ, რომ კურლიანდის და ლიფლანდის აღმინისტრაციული მექანიზმში ყოლიფერი წესზე არ არის (ტაშის ცემი) დროა მოისპოს ბალიტის მხარის მასკარადი და ამ ვაჭარბუნებს უნდაქმნობოვს იმ მხრისაკენ გაიხიზნოს, რომლის წინააღმდეგაც რუსეთი ომობს. გამოქვეყნულთა შორის, რომელთაც თავისი საცხოვრებელი მოსპეს, ბევრი გერმანულ გვარს ატარებს და ლუტერის სარწმუნოების მიმდევარია. საჭიროა რუსეთის მთავრობამ იცოდეს, რომ ისინი მტრები არ არიან და მათ გულში ისეთივე პატრიოტული გრძობა ღვივის, როგორც თვით რუსის გულში. (ხანგრძლივი ტაში).

რამოტი ადასტურებს ესტონების ლაიალობას და ამბობს: ესტონები დარწმუნებულნი არიან, როცა მტერი დამარცხებული იქნება, ესტონებსაც ედარსებათ უკეთესი მომავალი.

შემდეგ აირჩეს თავჯდომარე და მისი ამხნავები. თავჯდომარე ფურცლებით დასახელებს რომანკო, რომელმაც მიიღო 296 თეთრი და 24 შავი.

რომანკოს სიტყვა.

ბ.ბ.! გთხოვთ მიიღოთ ჩემგან გულითადი მადლობა იმ ნდობისათვის, რომელიც ჩემის ჩრევიეთი გამოიქცაღეთ. ღმერთი იყოს ჩემი შემწე ავარსებელი და გემარტოლო თქვენი ნდობა და მომცეს მან შეძლება შევძლო ამ ტვირთის ზიდვა, ამ ომმა ჩვენ ყველანი შევგავრთა და ნება მიბოძეთ სურვილი გამოავთქვა, ვაჭრად დღეს ჩვენში ესეთივე ამხანაურთა დამოკიდებულება. როდესაც ომი გათავდება, რომ მშვიდობიან დროს შევძლოთ სამშობლოს საყუთილდეთი ვიმოქმედოთ,

დანგრევისა, რომელიც ერთი თვის წინათ განმტკიცებული იყო 8 მილიონი ხმით. ჩემი მიზანია დავასურათო პარიზის სახე ამ რევოლუციების დროს. 1000 წელიწადი, რომ ვიცოცხლო, არ დამავიწყდება, რაც მე განვიცადე ამ საოცარ დღეს. წინა დღის საღამოს გაიგეს საშინელი უბედურობა, რომელიც კი შეიძლება თავს დაატყდეს ხალხს. პარიზის ალყის შემოართმა უბეჭველი გახდა. ამგვარი თავზარდაცემით ყველანი სულიერათ უფსკრული ძირში გარდაეშვა და სასოწარკვეთილებში ჩაიძირა. მეორე დღით კვირა უქმი იყო. ნათელი მზე ბრწყინავდა, ნადრევი შემოღობა საფრანგეთში თავის მშვენიერ სითბო-სინათლეს დღეამიწას აფრქვევდა. გეგონებოდათ, წასული ღამის ბნელ ანრდით, საღამოცაქა ამ მომედლოებელი დღის ბრწყინვალეობით, მეორე პარიზის ხალხი ბულვარებში გამოიციინდა და ვით დაუღვევლი ტალღა—ერთი ქვაფენილიდან მეორეზე გადადიოდა. ყველას სახეზე მზიარულება ეხატებოდა. იცინოდნენ, მასალაობდნენ, მღეროდნენ. ეროვნულ გვარდის ბატალიონი ზოგი თოფით და ზოგი უთოფოთ ქვაფენილზე სიმღერით მიიღოდა. ხანგამოშვევით ისინი შეწყვეტდნენ ხოლო სიმღერას და შევიკრებდნენ: „გამარჯოს რესპუბლიკას! ბრბო ძლიერი ხმით უპასუხებდა: „გამარჯოს რესპუბლიკას!“

მალე ხმა გაერკვდა, რომ ის ოფიციალურათ პალატაში გამოცხადდა. ბრბო მიეგება მას, როგორც ძველ ნაცნობს რომლის ნახვასაც ავრე დიდი ხნით ელოდა. სიხარულით ხალხი გამოიციინდა, მაგრამ არც დიდი ყვირილი, არც მხურვალე მანიფესტაცია არ მომხდარა. შხოლოდ ეკსპანსიური და სუბური სიხარული ემჩნეოდათ მათ ურთიერთ მილოცვაში, როცა ერთი მეორეს საოხუნჯო ფაზას უბრუნებდნენ. ყველგან სიხარე ეროვნული

ვიწოდებ, რომ ჩვენ შორის იარსებოს სიხარე, რომელიც დღეს ასე ერთსულოვნათ აერთებს სათათბიროს. კიდევ ერთხელ, დღეს და გულთად მადლობას გწირავთ და გთხოვთ მპატიოთ ხოლმე შესაძლებელი შეცდომები, რომელიც ყველას შეუძლია ჩაიდნოს.

სათათბირო ირჩევს თავჯდომარის ამხანავებს. უფროს ამხანავთ აირჩიეს ვარუნ—სერეტი, მეორე ამხანავთ პროტოპოპოვი.

სათათბირო ირჩევს ფინანსიურ კომისიას, რომელმაც ორი კვირის განმავლობაში უნდა წარადგინოს მოხსენება შემოსავალზე გადასახადის შესახებ. შემოსული კანონპროექტა ჯარისთვის სურსათის მიწოდების შესახებ. სათათბირო დაადგინა კანონპროექტების განსახილველთა კონსიუმიში დანიშნოს შემდეგი კრება 27 ივლისს. სხდომა დაიხურა.

ამ დღეებში ქუთაისის რკინის გზის უფროს განკარგულება მოუვიდა, რომ ცალკე განკარგულების მოხდენამდე, ვაგონის მიცემა ვისთვისმე არ შეიძლება.

ამ დღეებში ხნის წინათ სამეურნეო სკოლის მოწაფეები წავიდნენ ოკრიბის მხარეში, ჯარში გაწვეულთა ოჯახების დასახმარებლათ. როგორც გვეყრენ, ისინი ამჟ. მატკავის ხელმძღვანელობით ენერგიულათ მუშაობენ და ამ დღეებში დამარცხდებიან ქუთაისს.

ღმრთის ყველა სოფლებიდან მოგვდის ამბავი, რომ ხანგრძლივმა წვიმებმა მთლიათ გააოხრა სიმინდი და მთ უმეტეს ვენახები. შიმშილობა აუცილებელია.

21 ივლისს, დილის 11 საათზე, თბილისის ქუჩაზე ს. საჩინოს მცხოვრები კალისტრატე ძაძაძია უეტრივ გადაიცვალა. მიცვალებული ქოლოშვილის კერძო საავთმყოფოში წაიყვანეს. ექიმების შემოწმებით მას უნდა დაეღიოს სხვისი ჩაგონებით საწმალავი, რადგანაც ის ახლად უნდა გაეწვიათ ჯარში. ეს კარგი მაგალითია მათთვის, ვინც სხვადასხვა ბოროტ კაცებს უჯერის და თავს იმხიზნავს.

„ახალი კვლის“ რედაქციამ, ქედალის უქონლობის გამო, გაზეთის გამოცემა დროებით შეაჩერა.

საგლეხო საკრებულოს მარათელობამ დიდძალი სიმინდი გამოიწერა კავკვიდან ქუთაისის გუბერნიის მცხოვრებლებისათვის. სიმინდი როგორც ფასათ გაიყიდება. აზრათ აქვთ სიმინდი დაფქვან და ისე გაიყიდონ ბაზარზე.

მუშები კიბეზე ასული, რომლებიც ჩაქუჩის ცემით ტეხდნენ ანბანს. „ს-ს“ სახლის მოვაჭრეთა წარწერაზე; ბრბო გარს ეხვეოდა მათ და ხარხარებდა კაფები ხალხით საცე იყო. პრუსიელები? მომავალი ალყა? ყველა ეს მიივიწყეს!

მე თვითონ გავიგონე, როგორ ეუბნებოდა ერთი მეშა თავის ამხანავს: —ახლა ისინი ვერ გაბედვენ მისვლას, ის ჩვენს ხელშია.

ისინი—ეს პრუსიელებია. ის—ეს რესპუბლიკაა. მაგრამ ამ ხან მოკლე სივიეს მალე მოუძღვნა მსხვერპლი მთელმა პარიზმა.

იგი ისე შეგვიჩა ფრავებს, რომ გულწრფელათ სწამდა „რესპუბლიკის“ ერთი ხმის გაგონება პრუსიელებს შიშით შეაჩერებდა. ესენი ფიქრობდნენ, რომ რესპუბლიკა ისეთი მაგიური ფორმულა იყო, რომელიც გარკვედა—ყველა ავ სულს და კორიანტელს ჩააქრებდა. ასეთი გულმბრაცობა ძლიერ გააკვირვებს მას, ვინაც გულ-გრილათ წაიკითხავს ამ სტრიქონებს, მაგრამ მე მივბარებ ყველა მოწამეს 4 სექტემბრისას, რომელნიც 2 მილიონამდე იყვნენ. დიად, ჩვენ ყველანი ვგრძნობდით, თუ როგორ ავგივარდა თავში ეკ სიმთვრალე. მან დაგვიკარგა საღი გონება, სწორათ გაგება საგნის და მოფიქრების ნიჭი. როგორ მოხდა ეს—თვითონაც არ ვიცი, დღესაც არ შემიძლია სწორი ანგარიში გავსწო ამზე, მაგრამ სწორთ გამოვსცადე ასეთი გავლენა. და მე ვფიქრობ არაოდეს არ დამეტკბარვარ ავრე სრულათ სიციხლის ბედნიერებით, როგორც იმ საათებში.

საღამოს წავედი ამბვის გასაგებათ ერთ მეგობართან, რომელიც მონაწილეობას იღებდა მოძრაობაში, მას უნდა სკოდნოდა მისი ოფიციალური შედეგი. ის შუა საღამოზე შემვიდა აღსავსე სულ ახალი

დ. ხარაგაული (შორანის მხარე). შაბათს, 25 ივლისს, ჩვენი დიდებული მგონის აკაცის გარდაცვალების ნახევარი წლის თავზე, დ. ხარაგაულში, ადგილობრივ ინტელიგენციის მეორ, ფართო პრეგრამით გაიხარებდა ფრად შინაარსიანი ლიტერატურულ-მუსიკალური საღამო.

ბათუმის საქალაქო საურთიერთო დაწესებულებების გამგეობამ, საზოგადო კრების დადგენილების თანახმით, ბათუმის საქველმოქმედო საზოგადოების ბათუმის განყოფილებას 300 მანეთი გადასცა ომისაგან დაზარალებულ ქართველ მამკლიანთა სასარგებლოთ.

ბათუმიდან გვეყრენ, რომ აუარიდან გადახვეწილები ბევრი უკან დაბრუნდა, მაგრამ დიდ გაჭირვებას განიცდიან. ამათი მოვლა-პატრონობა უკისრია იქაურ ქართველ საქველმოქმედო საზოგადოების განყოფილებას.

როგორც სოფ. როკითიდან გვეყრენ, იქ რამდენიმე წლის წინათ შუამდგომლობა იყო აღძრული კავკასიის საწყოლო მართველობის წინაშე, რათა მდ. ხანიდან გაყვანილი იქნას სარწყავი არხი. მართველობამ შუამდგომლობა შეიწყარა, და გადასდვა საჭირო თანხა და გამოგზანა სპეციალისტები, რომლებმაც დაათვალიერეს და დიდათ მოიწონეს აღვლები. მუშაობას მალე შედგებიან.

უმადლესი ბრძანების თანახმით, იმ პირთ, რომლებიც ამა წლის აგვისტოში გაიწვივნენ სამსახურში, ოჯახური მდგომარეობის გამო არც ერთი შეღავათი არ მიეცემა. დროებით გათავისუფლებენ მხოლოდ იმთ, ვინც სწავლობს უმაღლეს და საშუალო და რკინის გზის სასწავლებლებში. ამათ უნდა წარადგინონ მოწმობები აგვისტომდე სკოლის მთავრობისაგან, რომ ისინი ნამდვილათ სწავლობენ.

რადგანაც ვანზარხვა აქვთ ჯარში გაიწვიონ მეორე ხარისხის „ობოლენცკი“ ამიტომ სახმედრო საკრებულო აცხადებს, რომ შეღავათი ოჯახური მდგომარეობით არავის მიეცემა და ამის გამო ტყვილა ნუ მიმართვენ ქილაქის საკრებულოებს.

რუსეთის ახალი მოკავშირე.

რუსეთის ახალი მოკავშირე, ეს მისივე წინანდელი მტერია: გუშინდელი მოსიხლელ მტერი რუსეთს დღეს მოყვრათ გამოეცხადა; ადვილათ მიხედვით, რომ ეს პატარა იაპონიაა.

შაბაბქილობით, და დაიწყო ანეულათ ახალი მთავრობის წვეგრების დასახელება. რომეორი? დაევიტოხე მე.

როშფორი! ჰო, ეს მთელი ისტორია! მთავრობა უკვე შედგენილი იყო, ჩვენ ყველანი დასახელებული ვიყავით—რომ ამ დროს შემოდის რომეორი აუბრებელი ბრბოს თანხლებით, რომელმაც ის ციხიდან გამოიხსნა.

ბრბო ყვიროდა... —გაუმარჯოს რომეორს! გაუმარჯოს რომეორს. გენერალი ტროშოვი მიუახლოვდა ახალგაზრდა ჟურნალისტს, რომ დენიმეთ დარცხენილი მიესალმა მილოცვით მას და განუმარტა, რომ მთავრობა უკვე შედგა და ადვილათ შეიძლება უმისილი ყოფნა; მაგრამ მაინც მოუწოდებს მას მიიღოს მონაწილეობა, თუ კი მოისურვებს.

პამფლეტისტმა მოუსმინა მას ცივი უმორბოა სახით და სარკასტიული ტონით უპასუხა: — რას ბრძანებთ გენერალო, რა გვარი საქმეც არ უნდა იყოს მე მივიღებ მას ხმის ამოუღებლათ. ესურთ დამნიშნოთ კონსიერვათ ქალაქის საბჭოში,—მე ჩავდებ კარის გაღებაში იმავ პატრიოტიზმს, რომელსაც თქვენ და თქვენი კოლეგები სდებთ რესპუბლიკის მართველობაში.

გაუმარჯოს რომეორს! ბლაფა ბრბო. ვერაფერს ვერ ვაწყობდით, და ასეთს პასუხზე დიდილი მტერი არა გვრჩებოდა რა, თუშუა აშუარა იყო, თუ რამდენათ ეს სახელი რომეორი პრეგრამისაგან აშინებდა. ის იყო განხორციელება ყველა ეკვისა და ყველა მძულვარების, რომელსაც იწვევდა ბელვილი, მაგრამ ამ წუთებში არ იცოდნენ არც სიფრთხილე და არც შიში. სერიოზული საქმეების რიგი ხვალისათვის გადაიდვა. გათენდა მეორე დღი. პარიზმა გაიგო, თუ ვისგან შესდგეოდა ახალი მთავრო-

ბათუმიდან გვეყრენ, რომ აუარიდან გადახვეწილები ბევრი უკან დაბრუნდა, მაგრამ დიდ გაჭირვებას განიცდიან. ამათი მოვლა-პატრონობა უკისრია იქაურ ქართველ საქველმოქმედო საზოგადოების განყოფილებას.

როგორც სოფ. როკითიდან გვეყრენ, იქ რამდენიმე წლის წინათ შუამდგომლობა იყო აღძრული კავკასიის საწყოლო მართველობის წინაშე, რათა მდ. ხანიდან გაყვანილი იქნას სარწყავი არხი. მართველობამ შუამდგომლობა შეიწყარა, და გადასდვა საჭირო თანხა და გამოგზანა სპეციალისტები, რომლებმაც დაათვალიერეს და დიდათ მოიწონეს აღვლები. მუშაობას მალე შედგებიან.

უმადლესი ბრძანების თანახმით, იმ პირთ, რომლებიც ამა წლის აგვისტოში გაიწვივნენ სამსახურში, ოჯახური მდგომარეობის გამო არც ერთი შეღავათი არ მიეცემა. დროებით გათავისუფლებენ მხოლოდ იმთ, ვინც სწავლობს უმაღლეს და საშუალო და რკინის გზის სასწავლებლებში. ამათ უნდა წარადგინონ მოწმობები აგვისტომდე სკოლის მთავრობისაგან, რომ ისინი ნამდვილათ სწავლობენ.

რადგანაც ვანზარხვა აქვთ ჯარში გაიწვიონ მეორე ხარისხის „ობოლენცკი“ ამიტომ სახმედრო საკრებულო აცხადებს, რომ შეღავათი ოჯახური მდგომარეობით არავის მიეცემა და ამის გამო ტყვილა ნუ მიმართვენ ქილაქის საკრებულოებს.

რუსეთის ახალი მოკავშირე, ეს მისივე წინანდელი მტერია: გუშინდელი მოსიხლელ მტერი რუსეთს დღეს მოყვრათ გამოეცხადა; ადვილათ მიხედვით, რომ ეს პატარა იაპონიაა.

შაბაბქილობით, და დაიწყო ანეულათ ახალი მთავრობის წვეგრების დასახელება. რომეორი? დაევიტოხე მე.

როშფორი! ჰო, ეს მთელი ისტორია! მთავრობა უკვე შედგენილი იყო, ჩვენ ყველანი დასახელებული ვიყავით—რომ ამ დროს შემოდის რომეორი აუბრებელი ბრბოს თანხლებით, რომელმაც ის ციხიდან გამოიხსნა.

ბრბო ყვიროდა... —გაუმარჯოს რომეორს! გაუმარჯოს რომეორს. გენერალი ტროშოვი მიუახლოვდა ახალგაზრდა ჟურნალისტს, რომ დენიმეთ დარცხენილი მიესალმა მილოცვით მას და განუმარტა, რომ მთავრობა უკვე შედგა და ადვილათ შეიძლება უმისილი ყოფნა; მაგრამ მაინც მოუწოდებს მას მიიღოს მონაწილეობა, თუ კი მოისურვებს.

პამფლეტისტმა მოუსმინა მას ცივი უმორბოა სახით და სარკასტიული ტონით უპასუხა: — რას ბრძანებთ გენერალო, რა გვარი საქმეც არ უნდა იყოს მე მივიღებ მას ხმის ამოუღებლათ. ესურთ დამნიშნოთ კონსიერვათ ქალაქის საბჭოში,—მე ჩავდებ კარის გაღებაში იმავ პატრიოტიზმს, რომელსაც თქვენ და თქვენი კოლეგები სდებთ რესპუბლიკის მართველობაში.

გაუმარჯოს რომეორს! ბლაფა ბრბო. ვერაფერს ვერ ვაწყობდით, და ასეთს პასუხზე დიდილი მტერი არა გვრჩებოდა რა, თუშუა აშუარა იყო, თუ რამდენათ ეს სახელი რომეორი პრეგრამისაგან აშინებდა. ის იყო განხორციელება ყველა ეკვისა და ყველა მძულვარების, რომელსაც იწვევდა ბელვილი, მაგრამ ამ წუთებში არ იცოდნენ არც სიფრთხილე და არც შიში. სერიოზული საქმეების რიგი ხვალისათვის გადაიდვა. გათენდა მეორე დღი. პარიზმა გაიგო, თუ ვისგან შესდგეოდა ახალი მთავრო-

გუნება შეიცვალა, მდგომარეობს იმაში, რომ ჩინეთის ბაზარზე ბევრი მოკლე ჰყავს და თუ ისინი დღეს იაპონიას ამ ბაზარზე არაფერს ეძებებიან ეს იმიტომ, რომ ჯერ არ „სკალირით“, მაგრამ როცა დრო დაუდგება მაშინ მოსალოდნელია სასტიკი ომი გამოუვცხადონ მას და როგორც განმარტოვებული უმაღლესი დამარცხონ.

ვინ არიან ჩინეთის ბაზარზე იაპონიის მოკლეები?

— უპირველესად ჩრდილო ამერიკა, შემდეგ ევროპის სახელმწიფოები და მათ შორის ინგლისიც და რუსეთიც. როგორც ხედავთ მიზანი აქ ჩინეთის ბაზრის ხელში ჩაგდება, მაგრამ რადგან ეს მართლაც მართლ იაპონიის საკუთარი ძალისხმევითაა, ამიტომ ის მისი კლდეა შორის ისეთ მოკლეებთან, რომელსაც სამხედრო ძლიერება შესწევს და იმავე დროს მისი სავაჭრო სარეზერვო ძალები კი სუსტი და განუვითარებელია.

სწორედ ასეთ იდეალურ მოკლეობას წარმოადგენს მისთვის რუსეთი, რომელსაც მხედრობა დიდი ჰყავს, ხოლო სავაჭრო-სამრეწველო ძალა კი მრტად განუვითარებელი. მაგრამ ამ ათობა წლის წინათ იაპონია ასე როდი სჯიდა. მაშინ მის პოლიტიკას აგრესიული ამერიკელების იმპერიალისტები განაგებდნენ, რომლებიც იაპონიის წარმატებასა და ბედნიერებას უმოთვრესათ ახალ ახალ ტერიტორიის შექმნაზე ხედავდნენ. ამ მხრით რუსეთი, როგორც ვრცელი და თავისუფალი ტერიტორიის პატრონი, მათთვის მტრით სანტერესო ვახდა; იაპონიის დიდი ხნიდან ეჭირა თვალს იაპონიის ზღვის დასავლეთ ნაპირებისაკენ და იმის ოცნებაში იყო, რომ ხელთ ეგდო კუნძული სახალინი, აღმოსავლეთ ციმბირი და კვანტუნის ნახევარ კუნძული მანჯურიითურთ, რომელსაც რუსეთის მხრით უძლიერესი ციხესიმაგრე პორტარტური დაარაჯობდა.

რუსეთის წინააღმდეგ ის ინგლისის და უახლოვდა და მასთან კავშირი შეკრა. მაგრამ იაპონია—ინგლისის კავშირი უსიკრძლო—უნდადა გამოდგა: რუსეთ-იაპონიის ომში ინგლისმა არავითარი მონაწილეობა არ მიიღო; იაპონიამ საკუთარი ძალით მიანიჭ შესძლო რუსეთის ჯარის დამარცხება და პორტარტური დასტა. მაგრამ მიუხედავად ამისა იაპონიის მისწრაფება-მოხსოვებები დაუტყაფო-ფილებელი დარჩა და ეს უმოთვრესათ ინგლისის „შუამდგომლობის“ უნდა მიეწეროს. ინგლისისთვის ხელსაყრელი არ იყო იაპონიის გაძლიერება, ვინაიდან ის ჩინეთის ბაზარზე ინგლისის მძლავრ მტრად გამოვიდა; ხოლო რუსეთი მას არც კონკურენტი და არც თავისი მხედრობით არ ემუქრებოდა.

აქედან წარმოსდგა ინგლისის რუსეთთან დახლოვება-დაკავშირება, თუმცა ის მის ძველ მტრათ ირცებებოდა. ხოლო მეორე მხრით იაპონიაც მიუხედავად ინგლისის ბიეთმოეთობას და აპირებდაც მასზე ამ ბოლო დროს გული შეეცვალა.

ახლა იაპონიაში მეორე ახალი მიმდინარეობა გაძლიერდა, დიპლომატიური სავაჭრო-სამრეწველო პოლიტიკა გამეფდა, რომელიც ტერიტორიის შექმნის ნაცვლათ მიზნათ ჩინეთის ბაზრის დაპყროას ისახავს. ახლა იაპონიას აღარ სურს ტერიტორიის დაპყრობა, რუსეთის წინააღმდეგ აღარაა, ხოლო მეორე მხრით მას უნდა ჩინეთის ბაზარზე გაბატონდეს, ამისათვის საჭიროა სამხედრო ძალით დემოკრატიის როგორც თვით ჩინეთის რესპუბლიკას, ისე მის ბაზარზე გამოსული მტრუქებებს: ჩრდილო ამერიკას, გერმანიას, საფრანგეთს და ინგლისსაც კი, რომელთაც დღემდე კავშირი აქვს შეკრული.

აი რისთვის დაქირდა მას რუსეთთან დაახლოვება და მასთან მჭიდრო კავშირის შეკრა. და მართლაც გასული თვის განმავლობაში იაპონიის პრესამ რუსეთთან დაახლოვების საკითხი წამოაყენა. ეს კითხვა იაპონიის პარლამენტის ზედა პალატაშიც—გერმანიაც— გაარკვეა; მას მთავარ მინისტრის-გრაფ ოკუმაის განხეთი „ხოც“ შეეხა და ამ კითხვაზე მან სხვათა შორის შემდეგი აზრი გამოთქვა: „რუსეთისა და იაპონიის საერთო ინტერესები უფრო მთავარია, ვიდრე ამ ორმა სახელმწიფომ ერთად იმოქმედოს; ამიტომ, სწორედ განხეთი, ორივე სახელმწიფოს მმართველები ყოველ დღეს იხმარებენ, რომ ახლანდელი რუსეთ-იაპონიის მეგობრული განწყობილება განა-

მტკიცონ და დღევანდელი ომის შემდეგ შეკრან მჭიდრო კავშირს.“

ამანათ, იაპონიის რუსეთთან დაახლოვების და დაკავშირების აზრი თანდათან ძლიერდება და ახლო მომავალში სახელმწიფოებრივ სანქციას ელის:

დ. საჩხერე.

ნ ივლისს დ. საჩხერეში ადგილობრივ სამკითხველს სასარგებლოდ, ბეგლოვის სახლში, მსახიობ ვასო არაბიძის მიერ, ქათულის სცენის მოყვარეთა დახმარებით წარმოდგენილი იქნა „შენდა საქართველო“, ს. მ. მ. კ. ფოცხვერაშვილისა. წარმოდგენას ხალხობრივად დაესწრო, მთლიან შემოვიდა 107 მ. და 1 აბ., დანიარჯა 68 მან., დარჩა წმინდა შემოსავალი 44 მან. და 1 აბ. სამკითხველს გამგეობა უღრმეს მადლობას უძღვნის როგორც სცენის მოყვარეთ, აგრეთვე ყველა იმ პირს, რომელთაც თავისი უსასყიდლო პირადი შრომით ხელი შეუწევს წარმოდგენის დადგმას. გამგეობა ამასთანავე უცხადებს, რომ სამკითხველს წვერთა წლიური კრება მოხდება ხუთშაბათს, 23 ამა ივლისს, და უმარჩილესად სთხოვს პატივცემულ საზოგადოებას დაესწროს ამ კრებას.

სამკითხ. გამგეობა.

ვ ა ს უ ხ ი.

გ ა ზ . „სამშობლოს“ რედაქტორს ბ. ცინცაძეს.

იბუჭებას სამხედრო ცენზურას განკარგულებასაშუაშ, სტენსურად წესდებას 114 მუხლას დამატების მე-12 მუხუცის ძალით.

ბ. ცინცაძემ ჩემზედ გამოილაშქრა თავის განხეთის ფურცლებზე, იმიტომ, რომ განხეთის ქალაქი 7 მან. ნაკლებ მას არ მივიციდე. ამის პასუხი „სახალხო ფურცლის“ № 317-ში მოგიათესე და აფხენი, რომ 7 მან. მე განხეთის ქალაქი არასოდეს არ გამოვიდა, მხოლოდ ბ. ცინცაძეს კი სიამოვნებით გადავახდევინე 7 მან. რამდენიმე ოზმაზე და იმ ობტომ: კი ხანია ბ. ცინცაძის განხეთის რედაქციას მართებს ჩემი საქაუცილიარო მალაზიის 220 მანეთი განხეთის ქალაქის ფული და არ იხდის. მაშინ ვერღე-ნისით მივეცი ქალაქი, შემდეგ რამდენჯერმე მოვთხოვე ბ. ცინცაძეს ვალის გადახდა, მაგრამ არ იქნა და არა, ვთხოვე, ეშოვა და მოეცა ჩემთვის სანდო პირის ვიქსილი, არ მიშოვა; იმასაც ვივერდებოდი, რომ მართლ სიტყვიერთეა რომელიმე სამიგლო პირს, რომ მე ის ფული არ დამეკარგებოდა, მაგრამ ბ. ცინცაძემ ესეც არ ისურვა, მეტი გზა არ მქონდა, სხვანაირად უნდა გადამხდევინებია ეს ფული. კარგათ გახსოვთ ბ. ცინცაძე, ალბათ, როცა თქვენ ჩემს საქაუცილიარო მალაზიაში იყავით, იქ დავეცქრო ჩემი ახლობელი და თქვენი არა ცუდის მყოფელი რედაქციის კოლეგის ყოფილი წევრი, რომელმაც ჩემს შესახებ გიხარათ: მე მქონდა ამისთანა პარაკი, დაქინებით თხოულობს, რომ ქალაქის ყოველ ოზმაზე ორ-ორი მანეთი ზედ მეტი მისცეთ ძველი ვალის გასაქრობათ და უკეთუ ამ დღემდე ვიქსილის უშოვით ან სანდო კაცს მოუყვანთ, მაგალითად სანდო ყოფიანს, და იგი სიტყვიერ პირობას მსცემს, რომ ის 220 მან. არ დამეკარგება, და ჩემთვის უყვიით თითოეულ ოზმაზე ზედმეტად აღებულს ორ-ორ მანეთს უკანვე დაგიბრუნებო. მაშინ თქვენ ქუდი მოიხადეთ და უხმოდ თავი დაუკარით კოლეგის წევრს და ხელები გაშალეთ. ეს ქესტი რას ნიშნავდა; მე არ ვიცი, მაგრამ ბ. ცინცაძეს ალბათ უნდოდა ეთქვა, ეს რედაქციის ვალი კი არა კოლეგის ვალია... ახლა ვკითხოთ ბ. ცინცაძეს, მის შემდეგ ქონდა მის ზნეობრივი უფლება საზოგადოებისათვის მიწოდებია ცალმხრითი უკეთ რომ ვსთქვათ, განგებ შეთხუთი დაბეჭდება, დ. ოცხელი ხარბობას ეწევა და განხეთის ქალაქში 7 მანეთს მახდევინებო, რისთვის არ განაცხადა ბ. ცინცაძემ: დ. ოცხელი განხეთის ქალაქს 5 მან. აფხენს, ხოლო ორ-ორ მანეთს უმატებს ჩემი რედაქციის ძველი ვალის 220 მან. ასანაზღაურებლათ?

რაც შეეხება ვალის გადახდას, ბ. ცინცაძე თავს იმართლებს, ის ვალი ჩემი კი არაა, კოლეგის ვალია. მე კი უნდა

განაცხალო, რომ კოლეგისთან არავითარი საქმე არც მქონია და არცა მაქვს. ჩემი ქალაქი წაიღო რედაქციამ, რომელსაც ფაქტიურ რედაქტორად იყო თვითონ ბ. ცინცაძე და იგივე რედაქცია ზნეობრივად მოვალეა გადაიხადოს ვალი.*

რომ ვალისთვის თავი დაეწია, ბ. ცინცაძე იმითაც კი იმართლებდა თავს: თქვენი ვალი ვაზ. „იმერეთს“ ქონდა და ვაზეთი „სამშობლო“ მოვალე არ არის ის ფული გადაიხადოს, განა ამის თქმა შესაძლებელია. განხეთი სხვა და სხვა გარემოების გამო ხშირად იცვლის სახელს და რედაქტორსაც კი, მაგრამ თუ მისი იდეური და ქონებრივი ავლა დიდებდა, ერთი და იგივეა, სახელის გამოცვლა რა შეუძლია? განა მოსატანია, რომ მაშინ განხეთს „იმერეთი“ ერქვა და ახლა „სამშობლო“ ქვიო. ხომ ყველამ იცის, რომ „იმერეთი“, ახალი ივერია „სამშობლო“ ერთი და იგივეა თავის მიმართულებით, ქონებით, ბინით, ხელის მომწერლებით, კოლეგით და სხვა. ხომ ამიტომ არ არის, რომ განხეთი „სამშობლო“ იმერეთის დავრებით იღებს ყოველნაირ ასაღებ ფულს, მხოლოდ, სამწუხაროდ, იმავე დავრებით ვალებს კი არ იხდის. აი ამ ვალის გადაუხდლობამ გამოიწვია უთანხმოება ჩემსა და ცინცაძის შორის, რასაც იმედი მაქვს, დადასტურებს რედაქციის წევრი ბ. პარმენ გლოშვილი: მან საქმის გარემოება ძალიან კარგად იცის. ჩემი მალაზიიდან წავიდა ბ. ცინცაძე და განგებ თუ მართლა გამოორტე-ბულმა ათასი რამ შესთხვა და მომიგონა. შეთხვა, რასაკვირველია, მისი საქმეა, მაგრამ ცოტათი სიმართლეს უნდა გავდეს. მაგალითად, გამოაცხადა, რომ ბ. ოცხელმა განხეთის ქალაქი შეიყიდა ყველა ქუთაისის მოვაკურებისაკენ, თვითონ მოიგლო ხელში და ფასი ასწიო. ეს მართლა ბოროტებაა, მაგრამ ვაქართა შორის განგებ ფასის აწევისა და ყოველნაირი ურიგო მოხერხების მხრით მე ვეკუთვნი მათ, ვისაც ნაკლებად მიუძღვით ცოდვა, ამა სიიდან შემეძლო მე განხეთის ქალაქის ყიდის ორი ფირმა! ჩემი საკანცერლარო მალაზია და გოკიეისი სავაჭრო სახლი. სხვას არაოდეს არ ქონია განხეთის ქალაქი გასაყიდა და არცა აქვს. გოკიეისი მალაზიიდან მე არ მიყლია არც ერთი ფურცელი. მაშ სიიდან უნდა შეეყიდა. სიტყუვა და სიგლაზე ამის შეთხვა და მოგონება.

ან რა სასარგებლოა განხეთის ქალაქის გროვება და მისი გაყიდვა, თუ ყოველ დღეობა განხეთი არ გაასადა იგი, მისი დაგროვება და წლობით შენახვა პირდაპირ საზარალია.

ან სად არის აქ ეკსპლოატაცია, როდესაც 4 მანეთიანს ქალაქს 5 მანეთად ვაძლედი „სამშობლოს“ რედაქციას, ახლა კი 6 მანეთადაც რომ გავყილო ყველა ის ქალაქი, რაც მაქვს, მე მიიწე ზარალი და წაგება დამჩრება ბ. ცინცაძის წყალობით.

განა ეს არის ჩარჩობა? ჩარჩობა და ეკსპლოატაცია მართლა ის იყო, როცა ზოგიერთი ვაჭრები 4 მანეთიან შაბიბანს 35 მან. ყიდდნ და ტყავს აძრობდნ საწყალ მუშა ხალხს, რომელსაც უიმიხოდ შიშოლი და უბედურება მოელოდა. სად იყო მაშინ „მუშა ხალხის მოამაგე“ ბ. ცინცაძე, რათ სდუმდა, ხომ ხელავდა მიდღერების მიერ ხალხის უბედურებით სარგებლობას?

მე კი ვაქენი? მოვსთხოვე ბ. ცინცაძეს ორ-ორი მანეთი ზედმეტი ძველი ვალის გასასტუმრებლად და ამის გამო მან შესძრა მთელი ქვეყანა: შებედეთ დ. ოცხელი ჩარჩო ყოფილა—ვალს მახდევინებო.

ახლა განსჯოს პატივცემულმა საზოგადოებამ, როგორ მოვექცეე მე ბ. ცინცაძეს და როგორ მომექცა მე იგი. მე ნდობით მოვექცეე და 220 მანეთის განხეთის ქალაქი მივეცი მის რედაქციას, ბ. ცინცაძემ კი წამართვა ეს ფული.

მე გაუწაწილე რედაქცია ვალი და თითო ოზმაზე ორ-ორ მანეთს ზედმეტს ვახდევინებდი ვალის გასაქრობად, ბ. ცინცაძემ ვალის გასტუმრებაზე უარი სთქვა, მე ჩარჩი მიწოდა და საზოგადოებასთან დამებეჭდა.

ამ გვარად სრულიად უდანაშაულო კაცი ცრუ ბრალდებაში გამხვია და თვითონ კი ისარგებლა იმით 1) რომ იავ ფასიანი ფერადი ქალაქი მიწოდა საზოგადოებას განხეთი. 2) რომ ბრალი და საზოგადოების საყვედურა ბ. ცინცაძემ თვითონ მოიშორა და მე გადმომილოცა და ბოლოს მ) რომ ჩემი ვალის გადახდაზე სამუდამოთ იმედი დამიკარგა. ბოლოს არ შემოძლია ჩემი დიდი განცვი-ფრება არ განაცხადა, თუ რად დასტურდა ბ. ცინცაძეს ჩემი ვალის გადახდაზე, დამაწავე რომ მე კი არა თვითონ იყო, კოლეგის უკან ამოფარება ვალის გადახდის დროს არის უშეულოდა; მე ვიცი, რომ ამ ბოლო დროს მას კოლეგია ჩამოშორდა და განხეთის ბატონ პატრონი თვით ბ. ცინცაძე შეიქნა. ასაღებ ფულს ხომ ყველგან ის იღებდა. აი ამიტომ იყო, რომ ვალის გადახდა მის მოვთხოვე.

ნუ თუ აქ იმისთანა ბოროტება იყო, რომ საჭირო იყო ამის შესახებ განგებ განსაკუთრებული ასაგებით ამოწყობილი რედაქციის წერილის დაბეჭდვა და მისი მოთავსება ორჯერ ორს ზედი-ზედ მოყოლებულ განხეთის ნომერში. რისთვის დასტურდა ყველაფერი ეს ბ. ცინცაძეს? პირველად ეს ყველას ავირებდა, მაგრამ ახლა კი, ვგონებ, გამოარკვეულია ეს საკითხი საზოგადოებისათვის.

დავით ოცხელი.

მშიკა შანიშვა.

დღეს სამხედრო ცენზორის განკარგულებით მისამებრ ვებუდეთ ბ-ნ დ. ოცხელის წერილს ჩემ წინააღმდეგ. ვაცხადებ, რომ ამ წერილში ყოველივე თავის მართლებად ოცხელისა სიყალბეზეა აშენებული. მე არ მსურს ვეკამათო ისეთ დამიანს, რომელსაც ტყულებისა არა სცხენია. ჩემი სათქმელი უკვე ვსთქვი. და საზოგადოებამაც, ნამეტადვე ქუთაისის საზოგადოებამ ძალიან კარგად იცის დ. ოცხელის ვაჭრული ოინები და ანგარება, რასაც ამტკიცებს თვით ბ. ოსიძის წერილი რომელიც აქვე იბეჭდება.

ბ-ნი ოცხელისა

და ამხანაგობას საყურადღებოთ.

განუთ „სამშობლოს“ მე № 107 წავიკითხე წერილი რედაქციისაკენ ბ-ნ დ. ოცხელის შესახებ და მეც საჭიროდ მიმაჩნია დავსინო შემდეგი: მარტვილის სასწავლებლების ზედამხედველების მიწოდ მილობათ ქ. ქუთაისიდან უნდა გამოეტანა წიგნები და სახელმძღვანელოები მოწაფეთათვის, რომლის 5-6 % მოგებით უნდა მიველდებოდათ ჩვენს ღარიბ უფასო წიგნ-საცავ სამკითხველს და ამასთანავე მოწაფეებიც დავეხსნა ადგილობრივი ვაჭრებისაკენ, რომელნიც დროით სარგებლობდნენ.

სამწუხაროთ, მოგხვდი ზემოხსენებულ მალაზიაში, რომლის გამგეებიც (თვით

ბ-ნი იოსებიც იქ მძანდებოდა) ისეთ სასურველ პირობებში შემეკვრენ, რომ საჭიროდ არ ვცან სხვაგან წასვლა და გულდამშვიდებული დავბრუნე. ცინცაძე დღეს, ე. ი. პირველ სტენსურ ტრენსპორტ საჭიროა დაკუთვნებულ გავგზავნე; მანძილი, მოგხსენებთ, ს. მარტვილიდან ქუთაისამდე კარგა მოხდილია (40 ვერსი) და—დახე ჩვენს გაავირებებს, როდესაც მეორე დღეს, ურმის გაგზავნის შემდეგ ვლესულობ შემდეგ წერილი:

წიგნის მალაზია

ქუთაისში.

31 აგვისტო 1914 წ.

ღრმად პატივცემული მამაო! გუშინწინ თქვენ ჩვენს წიგნის მალაზიაში, რომ ბრძანდებოდათ, ჩვენ ადგილთქვით წიგნებისა და საკანცერლარო ნივთების ნასადა მოცემას ოფიციალური მოწერილობის შემდეგ.

ვინაიდან ამ ორ დღეში აუარებელი „ზაჯები“ მოგვივიდა, რომელნიც ნად ფულზე ვაფლდაქენ საქონელს და ჩვენ იმათაც ვერ ვაქმაყოფილებთ, გვემინია შეტკობაში არ შეგვიყვანოთ და ვაქრობთ ვაცნობით, რომ რადგანაც ახალი მიღება წიგნებისა და ნივთებისა რუსეთიდან სრულიად შეწყდა და შეიძლება დიდი ხნითაც და ჩვენ კი რაც გვაქვს ვერ აკმაყოფილებს დღიურ მყიდველებს, რომელთაც არც ნისას უნდათ და არც დათმობა—განხებთ, რომ ჩვენ უერას გზით ვერ მოვახერხებთ ნისათ მოცემას. ნად ფულზე გვაფადე კი ყოველ დღე იცვლება თავის ნიშნებით.

წიგნისა

თქვენი პატივისმცემელი

ბ. ოცხელი.

ზედმეტად მიმაჩნია, ჩემის მხრით, ამ წერილს რაიმე განმარტება მივეცი, რადგან წერილი უიმიხოდაც კარვად ახსიანთებს ბ-ნ ოცხელისა და მისი ამხანაგობის კულტურულ მოქმედებას.

უკანასკნელად მიწადა დავსინო, რომ მე ამის შემდეგ მიგმართე ბ-ნ მთავრიშვილს, რომელმაც უფრო სასურველ პირობებში დავეთმო ნისიად საჭირო სასწავლო ნივთები, ვიდრე ბ-ნ ოცხელმა, რის გამოც სამკითხველს წლიურ წევრთა კრებაზე ერთხმით დადგინდა მალაზიის გამოცხადება მთავრიშვილისთვის განხეთის სასწავლებლებით.

დასასრულ უმარჩილესად ვთხოვ ბ. ბ. ოცხელს, რათა კეთილინებონ და ნება ყოფილობათ ამინაზლაურან ის ზედმეტი ხარჯები, რომელიც გავწიე მათი პირობის შესწოთ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, როგორც იქვე გუთცხად იმ დროს პირადად მას, ძალდებული ვიქნები სასამართლოს მივმართო.

ბ. ოსიძე.

რედ.-გამომც. ბ. ო. ცინცაძე

მ. მთავრიშვილის და ახს.

წიგნისა და საკანცერლარო მალაზიის დაბ 1915/16 სასწავლო წელ. დაგზავნის აქვს მოვალეობა

ქართული და რუსული სახელმძღვანელო წიგნები,

გეოგრაფიული ატლასები და კარტები და აგრეთვე საკანცერლარო ნივთები: რვეულები, კალმები, კარანდაშები, კალმის მტარები, საწერი და ფურცლის ქალაქი და სხვა მრავალი საჭირო საკანცერლარო ნივთები. აქვე იყიდება სასწავლო და სახალხო წიგნები, ყველა ახალი მართული და რუსული ლიტერატურული ნაწარმოები და სხვ.

სადავო ხაინილში („სმარნი მოდო“) ტიპოგრაფიის რაინის გზ. შობოში.

სამკურნალო აბანო

პ. მ. მობლაძის.

ვაუწყებთ პატივცემულ საზოგადოებას, რომ 1 მაისიდან ბანისნა სმარნი. ეს წყალი როგორც გამოკვლეულია, კურნავს მრავალ სხვა და სხვა ავთამყოფობისაკენ და უმეტესათ კი: ქარების (რევმატიზმის), თავის, კუჭის ტვიკილისაკენ, ნერვების სისუსტისაკენ, ჩაყოლილი ციებისაკენ (მალარიისაკენ) და აგრეთვე ძალ-ღონეს მატებს სუსტ ადამიანებს. წყალი მიიღება ცივი და თვლიც. ხსენებული აბანო არის სადგურიდან და შორებული 100 სეენით. იქვე სუფთა ბინები. ხელმისაწვდომ ფასებში. აბანო მუდმივ მუშაობს. საზოგადოე ყველაფერი იშოვება. მატარებელი გადის დილა და ზედაღებუ. თ.